

НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

БОГУРСЬКИЙ Юрій Віталійович

УДК 351.84:364.3

**ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
СУСПІЛЬСТВА**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Харків –2026

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник: доктор наук з державного управління, професор, Заслужений працівник освіти України
ДОМБРОВСЬКА Світлана Миколаївна,
Національний аерокосмічний університет «ХАІ»
проректор з наукової роботи

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор,
КРАВЧУК Олег Вікторович,
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова, професор кафедри
кримінального права та процесу

доктор наук з державного управління, старший
дослідник

МОРОЗ Світлана Анатоліївна
Військовий інститут танкових військ
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
провідний науковий співробітник науково-
методичного відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти

Захист відбудеться «12» червня 2026 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.062.09 Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» за адресою: 61070, м. Харків, вул. Вадима Манька 17.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61070, м. Харків, вул. Вадима Манька 17.

Автореферат розісланий «12 травня 2026 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Надія КАРПЕКО

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Проблема безпеки, як предмет наукового дослідження, була актуалізована в процесі соціальних перетворень сучасного суспільства. В різноманітному спектрі небезпек, загрозливих Україні, на перше місце вийшли внутрішні і, передусім, соціальні небезпеки і загрози. Поглиблення кризових процесів, військові дії з боку країни – агресора рф привели до соціальних втрат України.

Інтегральними показниками соціального неблагополуччя суспільства і зниження рівня його безпеки є погіршення демографічних характеристик, що відбивають загальний стан генофонду, зростання девіантних проявів, зниження рівня життя більшості населення країни, зростаюча соціальна диференціація за майновою ознакою, надмірна поляризація доходів, значне руйнування соціальної інфраструктури суспільства. Не відбувається зменшення і різноманітних глобальних соціальних небезпек, що несуть загрози населенню багатьох країн світу, у тому числі і Україні.

Нині існують також безліч проблем, що дозволяють стверджувати про зниження соціальної безпеки військового соціуму, серйозні соціальні небезпеки і загрози, що ускладнюють ефективне здійснення діяльності військовослужбовців з захисту своєї країни. Тому сьогодні проблема забезпечення соціальної безпеки особливо актуальна для України, оскільки в історії країни ніколи не стояло так гостро питання про безпеку, як нині.

Використовуючи міждисциплінарні комплексні розробки проблем безпеки, світовий і вітчизняний досвід її забезпечення, українські учені послідовно розширюють дослідницьке поле цієї проблеми, пропонують важливі і необхідні теоретичні і практичні рекомендації з виходу країни з кризи, що створилася, і зміцненню її безпеки. Це має відбуватись з урахуванням оновленого законодавства в цій сфері, а саме: Закону України «Про національну безпеку України», Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, Стратегії національної безпеки «Безпека людини – безпека країни», Стратегії людського розвитку та інші.

Теоретичними та практичними аспектами формування державної політики та державного управління займалися такі вчені, як: М. Ажажа, О. Амосов, Л. Антонова, С. Белай, С. Вавренюк, К. Ващенко, О. Дацій, С. Домбровська, І. Драган, В. Воротін, О. Крюков, Н. Леоненко, М. Латинін, І. Лопушинський, С. Луценко, В. Мороз, С. Мороз, І. Парубчак, О. Поступна, В. Сиченко, Е. Щепанський та інші.

Питаннями визначення особливостей формування та реалізації механізмів державної соціальної політики займалися такі вчені, як: Н. Балабанова, Н. Баранова, Л. Головка, В. Головка, С. Гончарова, В. Деріга, Л. Дідківська, Я. Жаліло, В. Жуков, О. Іванова, Н. Карпеко, А. Котвіцька, І. Кубарева, Е. Лібанова, С. Майстро, Т. Новікова, І. Отенко, О. Палій, В. Палюх, О. Пархоменко Куцевіл, В. Пилипенко, О. Роїна, О. Романюк, В. Скуратівський, С. Устинов, І. Хмиров, Б. Цимбал, В. Шведун та інші.

Таким чином, в сучасних умовах сама логіка позитивної орієнтації

соціального життя вимагає системного аналізу соціальних небезпек і загроз, критичного сприйняття дій з їх недопущення, побудови нової парадигми національної безпеки, провідним компонентом якої виступить концепція соціальної безпеки, сприяюча оптимізації соціальних процесів в суспільстві.

Актуальність і недостатня розробленість проблеми зумовили вибір мети, об'єкту, предмета і завдань дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в науково-дослідному центрі Національного університету цивільного захисту України в межах науково-дослідної роботи «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007). Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні підходів та визначення напрямів удосконалення соціальної політики держави.

Мета і завдання роботи. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій, щодо удосконалення напрямів формування державної політики соціальної безпеки суспільства.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- виявити основні закономірності розвитку, принципи забезпечення, цілі і об'єкти соціальної безпеки, визначити її місце і роль в загальній системі національної безпеки країни;
- надати оцінку формуванню державної політики соціальної безпеки суспільства;
- визначити складові економічного механізму формування державної політики соціальної безпеки суспільства;
- окреслити особливості формування державної політики соціальної безпеки суспільства;
- обґрунтувати напрями військово-соціальної роботи, як складової державної політики соціальної безпеки суспільства;
- систематизувати та окреслити концептуальні засади прогнозування розвитку системи військово-соціальної роботи при забезпеченні державної політики соціальної безпеки суспільства.

Об'єкт дослідження - державна соціальна політика.

Предмет дослідження - формування державної політики соціальної безпеки суспільства.

Методи дослідження. Теоретичну та методичну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення теорії державного управління, гуманітарних та соціальних наук, наукові праці українських та зарубіжних вчених з питань формування державної політики соціальної безпеки суспільства. Дисертаційне дослідження ґрунтується на використанні системного підходу, який полягає в комплексному дослідженні соціальної державної політики. Крім того, у роботі застосовувались методи, які використовуються як на емпіричному, так і теоретичному рівнях, а саме: логіко-семантичний – для поглиблення понятійного апарату та визначення сутності та змісту механізмів формування державної політики соціальної безпеки суспільства; порівняльного

аналізу – для дослідження методичних підходів, концепцій, розробок і пропозицій провідних українських та зарубіжних вчених та виявлення закономірностей, відмінностей, особливостей, спільних характеристик формування державної політики соціальної безпеки суспільства в зарубіжних країнах; системно-аналітичний – для аналізу законодавчих актів та інших нормативних документів щодо особливостей формування та реалізації державної соціальної політики; логічного моделювання та конструювання – для класифікації чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, що впливають на формування державної політики соціальної безпеки суспільства; статистичні – для виявлення темпів змін окремих показників, ступеня їх впливу на рівень забезпечення державної соціальної політики; аналізу та синтезу – для оцінки результативності формування державної політики соціальної безпеки суспільства; спостереження та теоретичного узагальнення – для розкриття причин, які негативно впливають на рівень соціальної політики в Україні в сучасних умовах; абстрактно-логічний – для узагальнення теоретичних положень, встановлення причинно-наслідкових зв'язків і формування висновків та пропозицій.

Інформаційними джерелами дослідження стали закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативноправові та програмні документи державних органів влади, офіційні матеріали Державної служби статистики України, монографії та статті фахівців та науковців, особисті дослідження автора.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в науково-практичному обґрунтуванні теоретичних положень та удосконаленні напрямів формування державної політики соціальної безпеки суспільства.

Наукова новизна результатів дослідження конкретизується в таких положеннях:

вперше:

обґрунтовано систему заходів і гарантій, що забезпечують стійкий розвиток і захист суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз в різних сферах життєдіяльності, мікрорівень яких пов'язаний із забезпеченням прав і свобод людини при формуванні політики соціальної безпеки, макрорівень - зі збереженням ціннісних основ суспільства, а мегарівень з національною безпекою, спрямованою на дотримання балансу на першому і другому рівнях, як безпеку особливої сфери життя суспільства, сфери забезпечення високого рівня життя народу за допомогою мінімізації викликів, загроз і ризиків в області охорони здоров'я, освіти, інформаційній сфері;

удосконалено:

підходи до механізму реалізації соціального захисту військовослужбовців з підтримки їхнього функціонування, дотримання законних прав і свобод, що вимагає не лише відповідного законодавчого забезпечення, але і здійснення в повному об'ємі усіх складових організації захисту їх прав і інтересів у рамках соціального партнерства; сприяння інституціалізації військово-соціальної роботи у Збройних Силах, встановлення державних гарантій у сфері працевлаштування.

методологічний конструкт дослідження соціальної безпеки як індикатора національної безпеки України, у рамках якого представлена інституціональна матриця функціонування системи соціальної безпеки і критерії її виміру; виявлені основні ризики і загрози соціальної безпеки і визначені тенденції розширення зони ризику національної безпеки в контексті реалізації модернізаційної стратегії соціально-політичного розвитку держави;

набуло подальшого розвитку:

понятійний апарат науки державного управління шляхом уточнення такої дефініції, як "соціальна безпека" у вузькому і широкому розумінні, виявлені структурні рівні соціальної безпеки (мікро-рівень, макро-рівень і мега-рівень) в широкому розумінні цієї категорії і характеристики соціальної безпеки як безпеки в соціальній сфері життя;

напрями та складові економічного механізму подолання загроз соціальної безпеки в контексті забезпечення національної безпеки України, пов'язані з комплексом заходів, спрямованих на подолання дегуманізаційних і демодернізаційних тенденцій у сфері соціально-політичного проектування і соціально-економічної політики, захистом духовної складової соціальної безпеки через повернення історичної пам'яті і формування діалогу поколінь.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їхнього застосування в діяльності органів публічної влади, що сприятиме підвищенню результативності інституційної реалізації державної політики соціальної безпеки суспільства.

Теоретичні напрацювання та пропозиції щодо застосування наукових підходів до військово-соціальної роботи, як складової державної політики соціальної безпеки суспільства України використовуються в роботі Управління психологічного забезпечення та соціального захисту Департаменту персоналу Державної служби України з надзвичайних ситуацій (довідка про впровадження від 18.12.2025 р.).

Практичні рекомендації автора дисертаційного дослідження стосовно економічного механізму формування державної політики соціальної безпеки суспільства в умовах воєнного стану впроваджено в роботу Солом'янської районної в місті Києві державної адміністрації (довідка про впровадження від 24.12.2024 №7188/01-07).

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та висновки дисертації були апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема, тези було опубліковано за результатами: IX Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретико-практичні засади управління, економіки та природокористування: аспекти реінтеграції Криму в господарський комплекс України»(м. Київ, 2025 р.), V Міжнародної науково-практичної конференції «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи».(м. Хмельницький, 2026 р.), IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мова - кордон національної безпеки», присвяченій Міжнародному дню рідної мови. ЛБЖД. (м. Львів 2026 р.).

Особистий внесок здобувача. Теоретичні обґрунтування, практичні рекомендації, висновки, пропозиції та рекомендації, у тому числі й ті, що

характеризують наукову новизну, мету й завдання, методичні підходи до їх вирішення, теоретичну цінність роботи та практичне значення одержаних результатів, отримані здобувачем особисто в ході дослідження

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 8 наукових працях, із них: 1 колективна монографія, 4 статті у наукових фахових виданнях, включених до категорії Б; з них 2 статті у закордонному науковому виданні за напрямком дослідження; 3 тези доповідей на конференціях. Загальний обсяг публікацій автора відповідно до теми дослідження становить 4,87 друк. арк.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних 270 джерел (найменувань). Загальний обсяг роботи становить 201 стор., із них 170 стор. – це основний текст.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробленості, з'ясовано зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про їхню апробацію й оприлюднення.

У **першому розділі** – «*Теоретичні основи формування державної політики соціальної безпеки суспільства*» - охарактеризовано суть та зміст соціальної безпеки суспільства, розглянуто соціальну безпеку суспільства як складову національної безпеки, означено внутрішні джерела та причини соціальних небезпек та загроз.

Безпека є найважливішою метою і фундаментальною потребою як окремої людини, так і різних співтовариств людей. Це не лише стан, але і здатність особи, суспільства і держави протистояти зовнішнім і внутрішнім деструктивним діям, спрямованим на утиск їхніх інтересів, що полягають в стабільному, прогресивному функціонуванні і розвитку. Проблема безпеки, починаючи з далекої старовини і по теперішній час, залишається одним з найважливіших завдань і функцій суспільства, держави, сім'ї і особи. Необхідність осмислення характеристик, пов'язаних з поняттям безпеки, придбаває особливу гостроту в період кризи, яку переживає українське суспільство.

Соціальна безпека є одним з провідних елементів системи національної безпеки. Вона є інтегральним поняттям, що означає стан і здатність державної і громадської системи країни забезпечити ефективне функціонування соціальної сфери, запобігання деструктивним явищам і процесам, збереження і розвиток умов, засобів і способів соціалізації людини, дотримання в суспільстві і державі його способу життя, добробуту, невід'ємних прав і свобод, духовно-моральних цінностей. Соціальна безпека - це сукупність усіх видів захисних засобів соціальної життєдіяльності, обумовлена не лише структурою соціальної організації суспільства, особливостями її функціонування, але і політичною, правовою, екологічною ситуацією, наявністю матеріальних і інтелектуальних ресурсів громадянського суспільства і держави.

Теоретико-методологічне дослідження соціальної безпеки, дозволяє виявити певні закономірності забезпечення її оптимальності в сучасних умовах здійснення ринкових реформ, визначити принципи функціонування, розглянути основні методи аналізу ефективності соціальної безпеки особи, суспільства і держави, досліджувати її основні об'єкти і суб'єкти. Основними суб'єктами системи соціальної безпеки виступають громадянське суспільство, держава і особа. Сучасне суспільство постійно знаходиться в стані небезпеки, загрози з'являються з різних сторін, і в цьому відношенні можна з упевненістю погодитися з думкою У. Бека, який характеризував сучасне суспільство як «суспільство ризику».

При усьому різноманітті існуючих природно-екологічних, техногенно-виробничих і інших небезпек і загроз найбільш комплексний, багатосторонній і деструктивний характер дії на соціум мають соціальні небезпеки і загрози. Вони виступають як сукупність можливих або реально діючих сил (чинників), процесів і явищ, здатних чинити деструктивну дію на людину і місце її існування, привести до уповільнення розвитку або руйнування особи, сім'ї, етносу, суспільства і держави. Концептуальний аналіз соціальної безпеки припускає визначення соціальних небезпек і загроз і їхню класифікацію, виявлення найбільш загальних, корінних, фундаментальних внутрішніх і зовнішніх джерел, розгляд причин виникнення і функціонування.

Соціальна безпека громадянського суспільства сприяє зміцненню політичних і економічних основ державної влади, існуванню і розвитку соціальної структури суспільства, соціалізації людини, забезпеченню її способу життя, добробуту, прав і свобод, захисту і підтримки найменш забезпечених верств населення. Держава запобігає, нейтралізує і усуває соціальні небезпеки і загрози, підтримує і захищає соціальні інтереси громадян своєї країни, виробляє і визначає основні пріоритети забезпечення безпеки життєдіяльності населення України. У контексті забезпечення соціальної безпеки особа як її суб'єкт активно і цілеспрямовано впливає на природну і соціальну дійсність за допомогою отриманих знань, накопиченого життєвого досвіду, певних особових якостей, сформованих в процесі соціалізації. Серед цих автономних, але тісно взаємозв'язаних між собою суб'єктів особа, індивідуальність, кінець кінцем, являється центральною в забезпеченні безпеки, виступає її основою і гарантом соціально-політичної стабільності суспільства.

Соціальний зміст національної безпеки у такому вигляді зводиться до створення інституціональних умов ефективного захисту і самозахисту суб'єктів, організацій і функціональних (соціетальних) сфер життєдіяльності суспільства, що дозволяють їм вільно розвиватися в заданому напрямі. Національна безпека суспільства забезпечується, передусім, політикою національної безпеки, яка розробляється з урахуванням інтересів держави і суспільства, спрямована на підтримку національної цілісності і стабільності держави. У основі національної безпеки іманентно закладені національні інтереси.

Розгляд конкретних загроз громадської безпеки показав, що внутрішні загрози, на відміну від зовнішніх, набагато небезпечніші для соціальної системи своїми стратегічними наслідками: вони ведуть до відтворення і збільшення

руйнувань соціокультурного, нормативного середовища, що скріплює суспільство в єдине ціле, тоді як зовнішні загрози нерідко, навпаки, мобілізують суспільство на ефективний самозахист.

Трансформаційний характер розвитку суспільства викликає кризові явища у функціонуванні інституціональної системи, оскільки руйнуються старі, традиційні інститути і з'являються нові. У інституціональному просторі, що поєднує цінності і норми, колишніх, традиційних інститутів, нових і сучасних, зростає рівень інституціональних ризиків і загроз, що підривають основи соціальної безпеки суспільства.

Інституціональна перебудова в сучасній Україні виступає як чинник дестабілізації системи соціальної безпеки, оскільки саме трансформація інституціональної структури об'єктивно порушує стабільне функціонування громадських стосунків, створює амбівалентність норм і правил, розширює кордони аномії і девіації в системі актуальних соціальних взаємодій. Цьому також активно сприяє ресурсне виснаження, пов'язане з необхідністю інвестувати переналадку усіх основних інституціональних організацій суспільства одночасно.

У другому розділі - *Аналіз формування державної політики соціальної безпеки суспільства* - надано оцінку формування державної політики соціальної безпеки суспільства, визначено роль и характер економічного механізму формування державної політики соціальної безпеки суспільства, проаналізовано особливості формування державної політики соціальної безпеки суспільства.

На основі проведеного аналізу, було визначено, що держава повинна створити інституціональні і соціально-економічні передумови для реалізації громадянами, різними громадськими шарами і групами населення своїх потреб і інтересів, прояву соціальної активності і самореалізації особи. Тільки у цих умовах можливі розширене соціальне відтворення населення, примноження його позитивних якостей і, отже, зміцнення соціальної безпеки держави. Разом з цим важливим завданням є підтримка тих соціальних інститутів, які виявляють найбільш дефіцитні і необхідні для майбутнього «людські ресурси», розвивають технології їх збереження і підтримки (освіта, наука, медицина).

Для вирішення не лише проблем загальнонаціонального масштабу, але і невідкладних завдань в соціальній сфері (наприклад, видачі заробітної плати працівникам бюджетної області) держава шукає шляхи залучення ресурсів корпоративного сектора, різко збільшуючи зовнішні запозичення, що порушують власні правові встановлення з безпеки більшості громадян, соціальних груп, тобто держава, забезпечуючи свою безпеку, може одночасно бути постійною і сильною загрозою для населення країни .

Центральним завданням громадянського суспільства, так само як і держави, являється захист особи, її прав і свобод в усіх сферах життєдіяльності. За допомогою своїх інститутів воно бореться за задоволення інтересів особи, є чинником формування і впровадження у свідомість людей моральних норм, духовних цінностей і ідеалів, здійснює контроль за їх дотриманням і виконанням.

Основним завданням національної соціальної політики країни, одним з найбільш важливих чинників її розвитку є забезпечення соціальної безпеки.

Поняття «Соціальна безпека» зовсім нещодавно з'явилося в науковому і політичному обороті. Воно має на увазі стан суспільства, що забезпечує максимальний рівень соціальних благ і соціальних умов, які визначають якість життя суспільства в цілому і гарантують найменший ризик для життя і здоров'я людей. Вивчення проблем соціальної безпеки має особливе значення. Воно обумовлене наявністю негативних економічних і соціально-політичних явищ, які привели до духовно-моральної бідності значної частини населення країни і сприяли поляризації суспільства.

Соціальна безпека обумовлена певною дієздатністю соціальної функції суспільства, що постійно забезпечує відтворення дійсного життя усіх його суб'єктів, а також гармонізує їхні соціальні стосунки в єдиному і цілісному соціальному просторі. При цьому соціальні стосунки розуміються як зв'язок між соціальними суб'єктами суспільства при виконанні ними ролі в розподілі життєвих потреб, при самореалізації кожним з них своїх цілей і соціального потенціалу.

З соціальною безпекою безпосередньо пов'язані такі поняття, як соціальна сфера і соціальний захист населення. Вона об'єднує в собі таку якість соціальних взаємовідносин, при якій кожен член суспільства був би захищений від загрози, соціальної, фізичної і економічної деградації із-за постійного зниження рівня життя, відсутності можливості з найбільшою користю для суспільства і себе особисто, використати свої можливості в здійсненні цивільної, соціальної і трудової активності.

Найважливіше завдання соціальної сфери в якому б то не було суспільстві полягає в підтримці на високому рівні і розвитку соціального потенціалу сім'ї, особи і населення в цілому. Під соціальним потенціалом розуміється накопичення суб'єктом необхідних ресурсів для відтворення і розвитку своїх життєвих сил і творчих можливостей. Тут соціальна політика представлена інструментом для збільшення і збереження соціального потенціалу суспільства, а соціальна безпека - засобом виміру і фіксації його критичних значень. Стан захищеності життєво важливих інтересів сім'ї, особи і суспільства в цілому, від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечується сукупністю заходів правового, політичного, ідеологічного, економічного і організаційного характеру - це і є соціальна безпека. Говорячи іншими словами, «соціальна безпека» - це комплекс заходів, що захищає інтереси країни і народу в соціальній сфері, розвиток соціальної структури і взаємовідносин в суспільстві, системи життєзабезпечення і соціалізації людей

У системі оцінки соціальної безпеки чітко позначаються кількісні величини, основні показники і порогові значення усіх соціальних загроз. При виході за межі цих значень того або іншого соціального суб'єкта йому надається право на допомогу і соціальний захист від держави. У концепції соціальної безпеки чітко визначаються принципи і цілі її забезпечення, які формулюються на основі системного аналізу соціальної ситуації, що склалася в суспільстві, в період кризового етапу здійснення економічних реформ. Збереження соціального потенціалу суспільства, активізація трудової діяльності його членів, захист їх соціальних прав і життєвих інтересів є первинним завданням

збереження соціальної безпеки.

У інформаційно-аналітичному забезпеченні соціальної безпеки найбільш важливе значення має виявлення мінімально можливих рівнів безпеки і соціальних загроз. Наближення соціальних груп і верств населення до такої межі, більше того їх входження в зону соціальної деградації, необхідно своєчасно фіксувати моніторингом. Він повинен забезпечувати оперативну оцінку ситуації, що склалася в цей період часу, і знаходити можливі варіанти дозволу. Крім того, повинні визначатися механізми і принципи гармонізації соціальних стосунків, найбільш ефективної взаємодії суб'єктів, які складають громадську цілісність, на основах цивільної згоди і соціальної справедливості.

Окрім усього іншого, соціальна безпека тісно пов'язана з економічною безпекою. Система забезпечення економічної безпеки країни включає виявлення ситуацій, при яких параметри економічного розвитку, фактичні або прогнозовані, виходять за порогові значення і починають представляти реальну загрозу суспільству. Для уникнення таких ситуацій, при складанні прогнозів і розробці програм економічного розвитку, передбачаються заходи по їхнього подолання. Головна роль держави, що полягає в контролі і забезпеченні соціальної безпеки в суспільстві, має бути забезпечена на увесь період кризового стану. Окрім цього, вимагається заохочувати зусилля, які направляють суспільно-політичні, релігійно-конфесійні організації, усі соціальні групи і верстви населення на рішення цієї задачі.

Таблиця 1.

Структура системи публічного управління безпекою особистості
в контексті забезпечення сталого розвитку

№ з/п	Складові	Зміст
1	2	3
1	Мета	Вирішення протиріччя між існуючою системою державної політики соціальної безпеки та належно-функціонуючою за умови виваженого формування та реалізації механізмів управління безпекою особистості з урахуванням думки громадськості, а також вчасного врахування отриманих від неї пропозицій.
2	Завдання	Забезпечення виконання основних функцій державної політики соціальної безпеки, коригування процесів їхнього виконання. Забезпечення орієнтації дій органів публічної влади на інтереси населення. Здійснення громадського контролю за станом функціонування системи управління безпекою особистості, що передбачає здійснення моніторингу й аналізу інформації, її накопичення й використання з метою коригування стану функціонування системи публічного управління безпекою особистості.
3	Принципи	Принцип взаємоузгодженого проведення державної політики. Орієнтація на інтереси громадян як окремо взятих особистостей, визначення й урахування їхньої думки. Принцип цільової спрямованості й організованості публічного управління. Принцип прогнозованості. Принцип адаптивності.

		Принцип комплексності. Принцип стимулювання. Принцип публічності. Принцип відповідальності.
4	Функції	Планування (прогнозування, планування). Організації (організації, регулювання, координування). Мотивації. Контролю (моніторингу, аналізу, коригування).
5	Методи	Організаційні, правові, економічні, інформаційні та інші ресурсні методи. Методи збирання інформації, аналізу інформації (її оцінювання щодо потенціалу системи управління безпекою особистості; урахування думки громадськості). Методи прогностичні, моделювання тощо.
6	Засоби	Нормативно-правові акти, ІКТ, організаційно- функціональні, інформаційні, ресурсні тощо.
7	Суб'єкти	Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, консультативно-дорадчі ради при органах державної влади, громадські організації та інші публічні інституції
8	Об'єкти	Безпека громадськості як стан захищеності інтересів особистості, що полягають у реалізації конституційних прав і свобод, у забезпеченні особистої безпеки, у підвищенні якості та рівня життя, у фізичному, духовному й інтелектуальному розвитку людини за рахунок використання низки методів і засобів управління, що становлять базис його механізмів.

На формування та функціонування державної політики соціальної безпеки значний вплив чинять ті чи інші загрози. Підкреслимо, що вони не є елементами цієї системи. Проте з огляду на їх масштабність і вагомість (загрози можуть зумовлювати кількісну та/або якісну зміну досліджуваної системи публічного управління) вони потребують окремого детального розгляду.

Сьогодні в системі соціальної безпеки будь-якої держави виділяють чотири основні критерії оцінки :

а) недопущення ескалації соціальної напруженості, своєчасний і ефективний дозвіл соціальних конфліктів, запобігання виникненню ситуацій соціального вибуху;

б) запобігання деформації і деградації соціальної структури і соціальних інститутів і не лише згладжування але і розвитку процесів соціального розшарування;

в) забезпечення стійкості і вдосконалення соціальної структури при вертикальній і горизонтальній соціальній мобільності;

г) підтримка адекватності політичної і економічної системи цінностей і культури суспільства, а також усіх соціальних інститутів для забезпечення усебічного розвитку.

Соціальна політика має бути спрямована не лише на ліквідацію наслідків будь-яких соціальних хвороб, але і на запобігання цілому ряду причин їх появи. Причиною виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій, небезпечних ситуацій

соціального характеру являються соціально-політичні і міжконфесійні протиріччя, які серйозно порушують функції громадських стосунків в різних сферах життєдіяльності. Навмисне ігнорування цих протиріч, відсутність бажання своєчасно займатися рішенням проблем сучасного громадського розвитку призводить до деструктивних явищ і катастроф - соціальних катаклізмів, воєн і конфліктів.

У сучасних умовах розвитку українського суспільства і світової спільноти в цілому проблема вироблення критеріїв соціальної безпеки значно ускладнюється, передусім, за рахунок суперечливого впливу на функціонування суспільства і його окремих елементів інформаційно-комунікативних стосунків і глобалізації.

Алгоритм виділення критеріїв соціальної безпеки ґрунтується на визначенні в якості основних, трьох ключових груп загроз соціальної безпеки: природогенна, техногенна і соціальна (гуманітарна). Остання група представлена власне соціальними критеріями, що відбивають результат людських відносин і взаємодій у сучасному світі, тоді як перші дві хоч і пов'язані з нею, але мають деяку автономність, а тому виділяються в окремі групи.

У першу групу критеріїв природного характеру включаються такі елементи виміру, як екологічна обстановка і тенденції в її динаміці (потепління, похолодання, забруднення); рівень природних запасів, швидкість їх зменшення і можливості відновлення, чисельність і характер природних катаклізмів.

У другу показники загрозливих безпеці суспільства технічних винаходів і відкриттів, випуску зброї масового ураження (атомна, ядерна), політика в області роззброєння / озброєння у світі; чисельність техногенних катастроф.

У третю - рівень стабільності і ефективності інституціональної системи суспільства; характер демографічного розвитку і показники соціального здоров'я суспільства; показники девіації і злочинності, у тому числі дитячої і підліткової злочинності; індекс морального стану суспільства і індекс розвитку людського потенціалу; характер соціальної структури суспільства і чисельність середнього класу; рівень конфліктогенності в суспільстві, а також чисельність і динаміка актів тероризму, екстремізму, насильства; показники правової захищеності і рівень соціальної довіри в суспільстві; рівень ціннісної консолідації в суспільстві.

Демографічні показники є одними з найважливіших показників соціальної і національної безпеки будь-якого суспільства і держави, оскільки, як відомо, без ефективного відтворення людських ресурсів суспільство існувати і продовжувати своє існування в часі не може.

Соціально-правовий критерій соціальної безпеки України актуалізується у зв'язку з тотальним порушенням права з боку людей на різних рівнях соціальної організації, інституціоналізацією корупційних практик у вищих ешелонах влади і їх поширення в усьому суспільстві як норми соціальної діяльності і рішення певних завдань і проблем. Негатив корупційних практик владної еліти особливо небезпечний в трансформаційний період розвитку суспільства. Крім того,

корупційні практики правлячої еліти небезпечні своєю наслідувальною дією на свідомість і поведінку мас, які сприймають таку поведінкову стратегію і демонструють сприяння корупції і її прийняття як деякої неформальної норми. Забезпечення соціальної безпеки як безпеки соціальної системи вимагає перегляду парадигми соціальної безпеки, в якій визначальним чинником соціальної безпеки повинна виступати адаптаційна здатність соціальної системи до стрімкої динаміки соціальних змін, готовність до самоорганізації в умовах що динамічно змінюється соціальній реальності, але цьому перешкоджає ряд чинників, таких як домінуюча роль держави в рішенні проблем забезпечення соціальної безпеки і сприйняття держави саме в цій ролі.

У третьому розділі - *Удосконалення напрямів формування державної політики соціальної безпеки суспільства* – окреслено шляхи зміцнення громадського суспільства при удосконаленні політики соціальної безпеки, позначені напрями військово-соціальної роботи, як складової державної політики соціальної безпеки суспільства, обґрунтовано концептуальні засади прогнозування розвитку системи військово-соціальної роботи при забезпеченні державної політики соціальної безпеки суспільства.

Визначено, що соціальна політика є діяльністю, спрямованою на управління соціальним розвитком суспільства, вдосконаленням його соціальної сфери, задоволенням і гармонізацією соціальних потреб особи і соціальних груп населення і, кінець кінцем, на забезпечення безпеки держави. Вона торкається основних показників добробуту усіх соціальних шарів, категорій населення з урахуванням відповідних критеріїв і покликана підтримувати його на рівні, прийнятному як для самих людей, так і для пануючої соціальної системи.

Соціальна політика націлена на дотримання у відповідному об'ємі основних соціальних прав людини, на гарантування мінімальних умов існування як в матеріальній, так і в духовній областях, служить гарантом політичної стабільності суспільства і держави. Оцінюючи важливість концепції безпеки особистості слід зазначити те, що сучасний світ стає дедалі взаємозалежнішим. Вирішення таких глобальних проблем, як ліквідація голоду, хвороб, боротьба з міжнародною злочинністю, екологічні та демографічні проблеми вимагають значних зусиль, нових політичних рішень, пов'язаних з готовністю учасників світової спільноти поставити необхідність вирішення загальнолюдських проблем вище за суверенні інтереси. Таким чином, соціальна безпека визнана консолідуючим фактором міжнародного співробітництва під час вирішення глобальних проблем.

Акцентовано, що концепція соціальної безпеки має враховувати дуальність забезпечення національної безпеки в цілому. Ця дуальність засвідчує, що через неувагу до інтересів особистості створюються передумови для формування стійкої соціальної напруженості, а також збільшення кількості небезпек для суспільства та держави. В умовах зниження національної безпеки, послаблюється потенціал соціально-економічного розвитку, це негативно позначається на безпеці особистості. У результаті держава позбавляється

підтримки тієї частини суспільства, яка не задоволена її політикою та соціально-управлінською практикою. Слід також зауважити, що відсутність безпеки особистості обмежує можливості забезпечення безпеки як такої, а, отже, і стабільності розвитку суспільства та держави.

Пріоритетними напрямками соціальної політики в забезпеченні соціальної безпеки військовослужбовців є: політика соціального захисту і підвищення рівня життя військовослужбовців; виділення фінансових коштів і ресурсів для забезпечення законодавчо закріплених їхніх прав і пільг; здійснення заходів в області праці і зайнятості військовослужбовців, що звільняються в запас з військової служби; забезпечення здоров'я і тривалості періоду активної життєдіяльності; вироблення і реалізація житлової політики.

Військово-соціальна робота виступає своєрідним напрямом, механізмом реалізації соціальної політики і соціальної безпеки. Вона включає систему політичних, економічних, соціальних, правових і організаційно-практичних заходів державних інститутів і громадських організацій з задоволення потреб, інтересів і пільг військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, і членів їх сімей в соціальній сфері життєдіяльності.

Найважливішою умовою здійснення ефективної системи соціального захисту військовослужбовців є здатність держави концентрувати зусилля як на рішенні найбільш важливих для цього періоду проблем, так і формувати перспективні напрями соціальної політики за рішенням соціальних проблем військовослужбовців.

У специфічних умовах України виняткове значення має розвиток громадської системи соціального захисту військового соціуму, заснованого на активності громадян, різних соціальних груп і верств населення. До їх числа відносяться військово-патріотичні організації, комітети захисту прав військовослужбовців, благодійні фонди і так далі.

Україні ще належить створити систему соціальної безпеки, що включає активну взаємодію держави і громадянського суспільства у вирішенні питань забезпечення соціального захисту військовослужбовців. У зв'язку з цим першочергове значення має розвиток громадських інститутів, підвищення культурного рівня і активності народу, усвідомлення ним соціальної значущості і необхідності військової праці, розуміння того, що саме суспільство спільно зі Збройними силами може забезпечити свою безпеку і створити умови для нормальної життєдіяльності і розвитку, бути чинником творення, прогресу і світу.

Таким чином, ефективність рішення проблем соціального забезпечення військовослужбовців і їх сімей великою мірою залежить від їхньої врегульованості нормами права. Тільки на основі права в сучасних умовах можливе забезпечення прав і свобод військовослужбовців, надання їм пільг і ефективного захисту прав і інтересів від будь-яких порушень.

Соціальний захист військовослужбовців є важливим компонентом соціальної політики і безпосередньо залежить від соціальної спрямованості

реформ, що проводяться, цілеспрямованого формування соціально безпечних держави, суспільства і особи, відновлення і зміцнення здоров'я нації, поліпшення соціальних показників життєдіяльності громадян, розвитку культури, моральності, правопорядку, підвищення соціальної активності людей.

Такий підхід до соціальної безпеки, як основи усіх інших механізмів безпеки, дозволяє розглядати її як системну якість суспільства, що дозволяє уникати руйнівної дії загроз не лише ззовні, з агресивного або конкурентного соціального оточення, але і «зсередини», що особливо актуально на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Визначено, що розробка заходів з метою подолання загроз соціальної безпеки в контексті забезпечення національної безпеки України пов'язана з подоланням деструктивних явищ і ризиків у сфері демографічного розвитку суспільства, духовно-морального розвитку, в соціально-стратифікаційній системі, в області соціально-економічного, соціально-правового і соціально-політичного функціонування сучасної України. В якості пріоритетного напрямку в області подолання ризиків національної безпеки пропонується гуманізація державної політики, що припускає апеляцію до принципів соціальної справедливості, опору на людський чинник.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано вирішення актуального для науки державного управління науково-прикладного завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і виробленні практичних рекомендацій з удосконалення напрямів формування державної політики соціальної безпеки суспільства.

За результатами проведеного дослідження обґрунтовано наступні висновки:

1. Виявлено основні закономірності розвитку, принципи забезпечення, цілі і об'єкти соціальної безпеки, визначити її місце і роль в загальній системі національної безпеки країни. Окреслено, що соціальна безпека в широкому розумінні є система заходів і гарантій, які забезпечують стійкий розвиток і захист суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз в різних сферах життєдіяльності. Мікрорівень соціальної безпеки пов'язаний із забезпеченням прав і свобод людини, макрорівень - зі збереженням ціннісних основ суспільства, а мегарівень з національною безпекою, спрямованою на дотримання балансу на першому і другому рівнях. У вузькому розумінні це безпека особливої сфери життя суспільства, сфери забезпечення високого рівня життя народу за допомогою мінімізації викликів, загроз і ризиків в області охорони здоров'я, освіти, інформаційній сфері і тому подібне. Соціальна безпека явище вимірюване. З позиції інституціонального підходу виділяються демографічні, духовно-моральні, соціально-стратифікаційні, соціально-економічні, соціально-правові і соціально-політичні критерії соціальної безпеки, які відбивають стан і

тенденції розвитку таких базових соціальних інститутів, як сім'я, освіта, культура, економіка, політика і право.

2. Надано оцінку формуванню державної політики соціальної безпеки суспільства. Для аналізу і прогнозування загроз суспільству пропонується використати ряд соціальних індикаторів, включених в загальну індикаторну систему оцінок загроз і викликів безпеці. До них відносяться наступні: соціальна напруженість, рівень свободи слова, віротерпимості, етнічної і цивільної ідентичності, економічних свобод, легітимності політичних інститутів, доступності до інформації і міра її деструктивної дії. Розроблена система порогових значень основних індикаторів соціальної безпеки, включених в загальну індикаторну систему безпеки, які представляють граничні абсолютні / відносні їх значення, відхилення від яких є попередженням про небезпеку переростання загроз в системну кризу, дестабілізацію політичного життя суспільства. До порогових значень індикаторів соціальної безпеки можна віднести такі показники як: рівень бідності населення, рівень безробіття, рівень малозабезпечених громадян, рівень смертності і народжуваності, якість життя і тому подібне.

3. Визначено складові економічного механізму формування державної політики соціальної безпеки суспільства. Економічний механізм формування державної політики соціальної безпеки – це складна система важелів, інструментів та ресурсів, за допомогою яких держава забезпечує захист життєво важливих інтересів громадян та стабільність суспільства. Адже у міру росту якості життя підвищується запит населення на безпеку, оскільки ростуть різного роду ризику, загрози, і це вимагає вдосконалення соціальної організації суспільства за трьома напрямками: зміна самої парадигми розвитку цивілізації, оскільки вибрана траєкторія споживчого типу з усією очевидністю вичерпала себе; інституціональні зміни у рамках держави з метою забезпечення безпеки населення, для чого необхідно розробляти і впроваджувати технології управління ризиками; зміна на індивідуальному рівні у свідомості і культурі кожної окремої людини.

4. Окреслено особливості формування державної політики соціальної безпеки суспільства. Відзначено, що соціальні інститути покликані формувати стійкий характер політичних взаємодій і політичних практик, знижувати міру політичної невизначеності і ризикованості за рахунок звичної схеми поведінки, норм і правил, цінностей і стосунків в тій або іншій сфері політичної життєдіяльності суспільства, що виступає основою інституціонального відтворення і безпеки суспільства, базується на стійкості інституціональних норм, тоді як криза їх стійкості і зростання дисфункціональності сприяє росту загроз безпеки соціуму.

5. Обґрунтовано напрями військово-соціальної роботи, як складової державної політики соціальної безпеки суспільства. Військово-соціальна робота виступає своєрідним напрямом, механізмом реалізації соціальної політики і соціальної безпеки. Вона включає систему політичних, економічних, соціальних,

правових і організаційно-практичних заходів державних інститутів і громадських організацій з задоволення потреб, інтересів і пільг військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби, і членів їх сімей в соціальній сфері життєдіяльності. Необхідність створення органів військово-соціальної роботи у Збройних Силах пов'язана: з введенням в армії і на флоті контрактної системи; збільшенням кількості невирішених соціально-побутових проблем; посиленням уваги до військовослужбовців, що звільняються в запас або відставку, їх працевлаштування, перенавчання, рішення житлових і інших соціальних проблем; потребою рішення комплексу проблем соціально-психологічної реабілітації.

6. Систематизовано та окреслено концептуальні засади прогнозування розвитку системи військово-соціальної роботи при забезпеченні державної політики соціальної безпеки суспільства. Обґрунтовано, що концепція соціальної безпеки включає сукупність законодавчо закріплених поглядів на характер, зміст і цілі соціального розвитку суспільства, на забезпечення умов для соціальної стабільності країни, нейтралізації виникаючих соціальних небезпек і загроз, на формування способів і механізмів задоволення і захисту прав і свобод особи, затвердження гармонії у відносинах між елементами соціальної структури суспільства. Пріоритетними напрямками соціальної політики в забезпеченні соціальної безпеки військовослужбовців є: політика соціального захисту і підвищення рівня життя військовослужбовців; виділення фінансових коштів і ресурсів для забезпечення законодавчо закріплених їх прав і пільг; здійснення заходів в області праці і зайнятості військовослужбовців, що звільняються в запас з дійсної військової служби; забезпечення здоров'я і тривалості періоду активної життєдіяльності; вироблення і реалізація житлової політики.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Монографія:

1. Механізми управління соціально-економічними процесами в Україні. Монографія. С.М. Домбровська, Ю. В. Богурський, Н.М. Карпеко, В.В. Палюх. НУЦЗУ, 2026.

Особистий внесок: автором у другому розділі дослідження надано оцінку інституціональних умов збалансованого управління соціально-економічних макросистем, та окреслено методичні особливості управління збалансованістю функціонування механізмів державного управління.

Статті у наукових фахових виданнях:

2. Богурський Ю.В. Освіта, як складова соціальної сфери держави. Вісник НУЦЗУ: Серія державне управління. №2. (15). 2021. С.480-490. http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/25547/1/Bohursky_21.2.pdf

3. Богурський Ю.В. Інституціональні механізми державної політики соціального захисту ветеранів як пріоритет національної безпеки України Публічне управління та адміністрування в Україні. №49. 2025. С. 91-96. <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2025/49-2025/17.pdf>

4. Bohurskyi, Yurii. State policy of social protection of internally displaced persons in Ukraine: current state and directions for improvement. East Journal of Security Studies. 2018. Volume 1(3) 2018. Kharkiv.

URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/27957/1/bohurskyi.pdf>

5. Bohurskyi, Yurii. Implementation of digital public administration tools in the social protection system of Ukraine // East Journal of Security Studies. 2018. Vol. 2. Kharkiv. P. 45–52.

URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/27956/1/Bohurskyi6.pdf>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Богурський Ю.В. Соціальна безпека сучасного суспільства. Збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції «Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи».(м. Хмельницький, 19 лютого 2026 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2026. 200 с.

7. Богурський Ю.В. Інструменти сучасної безпеки соціальної держави. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мова - кордон національної безпеки», присвяченій Міжнародному дню рідної мови. ЛБЖД. м.Львів 2026. С.11-13.

8. Богурський Ю.В. Складові соціальної сфери держави. Теоретико-практичні засади управління, економіки та природокористування: аспекти реінтеграції Криму в господарський комплекс України: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 11 листопада 2025 року) / упоряд. Д. В. Починок. Київ 2025, С.131-133.

АНОТАЦІЯ

Богурський Ю.В. Формування державної політики соціальної безпеки суспільства. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут», Харків 2026.

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення актуального для науки державного управління науково-прикладного завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій з удосконалення напрямів формування державної політики соціальної безпеки суспільства.

Досягнення визначеної мети зумовило вирішення наступних завдань, а

саме виявлено основні закономірності розвитку, принципи забезпечення, цілі і об'єкти соціальної безпеки, визначено її місце і роль в загальній системі національної безпеки країни, та надано оцінку формуванню державної політики соціальної безпеки суспільства. В дослідженні визначено складові економічного механізму формування державної політики соціальної безпеки суспільства і окреслено особливості формування державної політики соціальної безпеки суспільства, а також обґрунтовано напрями військово-соціальної роботи, як складової державної політики соціальної безпеки суспільства. Було систематизовано та окреслено концептуальні засади прогнозування розвитку системи військово-соціальної роботи при забезпеченні державної політики соціальної безпеки суспільства.

Інформаційними джерелами дослідження стали закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові та програмні документи державних органів влади, офіційні матеріали Державної служби статистики України, монографії та статті фахівців та науковців, особисті дослідження автора.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в науково-практичному обґрунтуванні теоретичних положень та удосконаленні напрямів формування державної політики соціальної безпеки суспільства.

Таким чином, у дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано вирішення актуального для науки державного управління науково-прикладного завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і виробленні практичних рекомендацій з удосконалення напрямів формування державної політики соціальної безпеки суспільства, що дозволило сформулювати обґрунтовані висновки, які мають теоретичне й практичне значення.

Ключові слова: державне управління, державна політика, механізм формування державної політики соціальної безпеки суспільства, соціальної безпеки суспільства, військово-соціальна робота, державна політика соціальної безпеки.

ABSTRACT

Bohurskyi Yu. V. Formation of the State Policy of Social Security of Society.

– Qualifying scientific work as a manuscript.

Dissertation for the degree of Candidate of Sciences in Public Administration, specialty 25.00.02 - Mechanisms of Public Administration. – National aerospace university "Kharkiv Aviation Institute", Kharkiv, 2026.

In the dissertation work, a solution to a scientific and applied task relevant to the science of public administration is proposed, which consists in substantiating theoretical foundations and developing practical recommendations for improving the directions of the formation of the state policy of social security of society.

During the dissertation research, several tasks were solved: the main patterns of development, principles of provision, goals, and objects of social security were identified; its place and role in the general system of national security of the country

were determined; and an assessment of the formation of the state policy of social security of society was provided. The study defines the components of the economic mechanism for forming the state policy of social security of society and outlines the features of forming the state policy of social security of society, while also substantiating the directions of military-social work as a component of the state policy of social security of society. Furthermore, the conceptual foundations for forecasting the development of the military-social work system in ensuring the state policy of social security of society were systematized and outlined.

The object of the study is state social policy, and the subject of the study is the formation of the state policy of social security of society.

The theoretical and methodological basis of the dissertation research consists of the fundamental provisions of the theory of public administration, humanities, and social sciences, as well as scientific works by Ukrainian and foreign scientists on the formation of state policy for the social security of society. The dissertation research is based on a systemic approach, which consists of a comprehensive study of social state policy. Moreover, the work employed methods used at both empirical and theoretical levels, namely: logical-semantic – to deepen the conceptual apparatus and determine the essence and content of the mechanisms for forming state policy for the social security of society; comparative analysis – to study methodological approaches, concepts, developments, and proposals of leading Ukrainian and foreign scientists and to identify patterns, differences, features, and common characteristics of forming state policy for the social security of society in foreign countries; systemic-analytical – for the analysis of legislative acts and other regulatory documents regarding the specifics of forming and implementing state social policy; logical modeling and construction – for the classification of external and internal environmental factors affecting the formation of state policy for the social security of society; statistical – for identifying the rates of change of individual indicators and the degree of their influence on the level of state social policy provision; analysis and synthesis – to evaluate the effectiveness of forming the state policy for the social security of society; observation and theoretical generalization – for revealing the reasons that negatively affect the level of social policy in Ukraine in modern conditions; and abstract-logical – for generalizing theoretical provisions, establishing cause-and-effect relationships, and forming conclusions and proposals.

The information sources of the research included the laws of Ukraine, decrees of the President of Ukraine, resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, regulatory and program documents of state authorities, official materials of the State Statistics Service of Ukraine, monographs and articles by specialists and scientists, and the author's personal research.

The scientific novelty of the obtained research results lies in the scientific and practical substantiation of theoretical provisions and directions for improving the formation of the state policy of social security of society.

For the first time, the author has substantiated a system of measures and guarantees that ensure the sustainable development and protection of society and the

state from internal and external threats in various spheres of life. Within this system, the micro-level is related to ensuring human rights and freedoms in the formation of social security policy, the macro-level is linked to preserving the value foundations of society, and the mega-level involves national security aimed at maintaining a balance between the first and second levels; this is viewed as the security of a special sphere of social life, specifically the sphere of ensuring a high standard of living for the people by minimizing challenges, threats, and risks in the fields of healthcare, education, and the information sphere.

Thus, in the dissertation work, a theoretical generalization has been carried out and a solution to a scientific-applied task relevant to the science of public administration has been proposed, which consists in substantiating theoretical foundations and developing practical recommendations for improving the directions of the formation of the state policy of social security of society. This allowed for the formulation of well-founded conclusions that have theoretical and practical significance.

Keywords: mechanism for forming state policy for the social security of society, military-social work, public administration, social security of society, state policy, state social security policy.

Відповідальна за друк Домбровська С.М.

Підписано до друку 08.05.2026 р.
Формат 60x84 1/16. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Таймс. Тираж 100 прим.

Віддруковано з оригінал-макета в друкарні ФОП Леонов Д.С.
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12, тел. (057) 717-28-80

